

Thuiswonen na je 65ste - Atlas van de behoeften en de actoren in Brussel

PERSTEKST

Dossier van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn,
in samenwerking met het Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie vzw
September 2007

“Thuiswonen na je 65ste ...”

Zes Brusselse ministers financieren een atlas om het aanbod aan diensten beter af te stemmen op de vraag van de ouderen

Deze vrijdag 28 september stellen het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn en het Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie vzw een nieuw dossier voor aan het publiek: “Thuiswonen na je 65^{ste} – Atlas van de behoeften en actoren in Brussel”.

Het onderzoek gaat na in welke mate het aanbod en het gebruik ervan zijn afgestemd op de behoeften en de vraag. Het is het resultaat van een samenwerking tussen de Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie (GGC), de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF), alle drie bevoegd voor Welzijn en Gezondheid in Brussel-Hoofdstad.

De atlas “Thuiswonen na je 65^{ste}” kreeg de financiële steun van **zes Brusselse ministers: Pascal Smet en Evelyne Huytebroeck** (bijstand aan personen GGC), **Benoît Cerexhe en Guy Vanhengel** (gezondheid GGC en gezondheid COCOF voor B. Cerexhe), **Brigitte Grouwels** (welzijn en gezondheid VGC) en **Emir Kir** (sociale zaken COCOF). De thuiswonende oudere de mogelijkheid bieden om zolang mogelijk thuis te blijven wonen is een beleidsprioriteit voor de zes ministers. Ouderen wensen immers hun eigen leven te beheren en zelf keuzes te maken.

De atlas **probeert de afstemming tussen het aanbod en het gebruik van de bestaande diensten en de behoeften en vragen van de ouderen in het Brussels Gewest** in kaart te brengen. Het onderzoek nam drie jaar in beslag. Om een zicht te krijgen op deze verschillende aspecten werden verschillende gegevensbronnen geanalyseerd.

De atlas bestaat uit zeer verschillende, maar complementaire delen.

1. Hoe is het met de Brusselse ouderen en hun gezondheid gesteld?

Hoewel Brussel een jongere bevolkingsstructuur heeft dan de twee andere gewesten, telt het ongeveer **184 000 thuiswonende Brusselaars ouder dan 60 jaar**. Het aantal Brusselaars van 65 jaar en ouder nam de laatste jaren af, maar toch telt het Brussels Gewest het **hoogste aandeel hoogbejaarden (85 jaar en ouder)**, de leeftijd waarop de zorgbehoeften het grootst zijn.

Vandaag heeft het merendeel van de ouderen een goede gezondheid en weinig beperkingen in het dagelijks leven. Andere vaststelling: doorgaans staan de Brusselse ouderen er ook beter voor dan de gemiddelde Belgische oudere inzake scholing, socio-economische kenmerken en gezondheidskenmerken.

De groep die binnen 5 jaar tot de 65-plussers zal horen zal die **bevoorrechte positie verliezen**. De “toekomstige” ouderen (60-64 jaar) bevinden zich vaak in een situatie die ongunstiger is dan het Belgische gemiddelde.

De Brusselse oudere heeft gemiddeld een pensioen van € 1 140 bruto per maand. Dit gemiddelde verbergt uiteraard grote verschillen tussen de ouderen onderling en geeft geen informatie over hun eventuele opgespaarde vermogen.

De cartografie brengt de **grote dualiteit binnen de oudere bevolking** in beeld. De socio-economische situatie van ouderen in het centrum is eerder zwak. In de meeste buurten van het zuid-oostelijk kwadrant wonen vooral goeude ouderen. In het westen is de concentratie van de ouderen het hoogst en hun socio-economische situatie is zwakker dan het gewestelijk gemiddelde.

Momenteel blijft het merendeel van de Brusselaars die uit de migratie afkomstig zijn in het Brussels Gewest wonen.

2. Een uitgebreid aanbod aan diensten voor Brusselse thuiswonende ouderen

De kern van de atlas omvat een inventaris van het aanbod (anno 2006) inzake gezondheids- en welzijnsdiensten die het mogelijk maken dat Brusselse ouderen thuis kunnen blijven wonen. Het aanbod werd benaderd vanuit 24 mogelijke behoeften van de ouderen, en niet vanuit de categorisering van de diensten door de verschillende subsidiërende overheden. Op die manier krijgt men een overzicht van alle mogelijke antwoorden, ongeacht door welke overheid (GGC, COCOF, VGC, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap, gemeente, OCMW, ...) of private instelling de dienstverlening wordt gefinancierd.

De diensten beantwoorden relationele en sociale behoeften, behoeften aan medische en paramedische verzorging, aan ondersteuning van de activiteiten van het dagelijks leven, aan opvang buitenshuis en aan ondersteuning van mantelzorgers.

Het aanbod wordt georganiseerd door 404 zeer diverse actoren: ziekenfondsen, lokale dienstencentra, sociale diensten van de gemeente of het OCMW, wijkgerichte organisaties, socio-culturele verenigingen, PWA's, parochies, wijkgezondheidscentra, ...

Voor alle bestudeerde behoeften kan in elke gemeente van het Brussels Gewest op minstens één actor een beroep worden gedaan, behalve voor nachtopvang die helemaal niet wordt georganiseerd. 53 % van de actoren is tweetalig, een derde (34 %) enkel Franstalig en 13 % enkel Nederlandstalig.

3. Is het aanbod afgestemd op de behoeften en de vraag?

Informatie uit de Gezondheidsenquête maakte het mogelijk om de vraag gedeeltelijk te beantwoorden en de evaluatie door het werkveld te bevestigen.

De ontevredenheid over de sociale contacten neemt toe met de leeftijd. Heel wat behoeften blijven onvervuld. Er zijn meerdere drempels: gebrekkige informatie, problemen inzake mobiliteit, financiële drempels. Ook de fysieke leefomgeving is belangrijk: een aangepaste inrichting van de woning en van de buurt, de woonsituatie, het openbaar vervoer, het aanbod aan buurtwinkels, de voetpaden ...

Wie ouder wordt heeft meer **behoefte aan zowel preventieve als curatieve persoonlijke medische begeleiding die rekening houdt met de levensomstandigheden**. Ook **hulp van derden** kan noodzakelijk worden. Niet enkel diensten voor thuishulp en/of thuisverpleging, maar ook mantelzorgers bieden deze hulp.

Niet alle actoren zijn voor elke oudere **toegankelijk**. Vaak is het aanbod beperkt tot de inwoners van een bepaalde gemeente, de leden van een ziekenfonds, ouderen met een laag inkomen, ... Thuiszorg kan een grote hap nemen uit het budget van de oudere.

Om het thuiswonen van ouderen te bevorderen, is het belangrijk in te spelen op de leefomgeving om zo goed mogelijk te anticiperen op de beperkingen die tijdens het verouderingsproces kunnen optreden.

4. De uitdagingen voor de toekomst?

De eerste 15 jaar zal het aantal Brusselse ouderen niet of nauwelijks toenemen. In de tussentijd zal het aanbod zich moeten aanpassen aan de veranderende samenstelling van de Brusselse ouderen. De socio-economische positie van de Brusselse ouderen zal immers verslechteren en het aandeel ouderen van niet-Belgische origine zal toenemen. Ook de toenemende vergrijzingsdruk in de rand rond Brussel zal de vraag naar diensten in het Brussels Gewest beïnvloeden.

Ondanks het uitgebreide, gevarieerde en goed gespreide aanbod worden verschillende behoeften nog onvoldoende beantwoord. Voor sommige behoeften moeten drempels worden weggewerkt die de toegankelijkheid van de dienstverlening hinderen (taal, financiële drempels, administratieve rompslomp). Algemeen kan de coördinatie tussen de diensten en het respect van de keuzevrijheid van de ouderen beter.

Voor meer informatie ...

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Truus Roesems, 02/552 01 57, troesems@ggc.irisnet.be

Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie vzw (CMDC-CDCS), Yolanda Puttemans, 02/511 08 00, yputtemans@cmdc.irisnet.be

Het dossier bestellen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Nahima Aouassar (02/552 01 89, naouassar@ggc.irisnet.be)

of downloaden (www.observatbru.be)